

Załącznik nr 1
Do uchwały Nr XI/48/11
Rady Gminy Gościeradów
z dnia 28 września 2011 r.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gościeradów na lata 2011-2015

Gościeradów 2011

Spis treści

Wstęp	3
1. Metodologia	4
1.1. Proces tworzenia strategii	4
1.2. Związek strategii z innymi dokumentami	5
1.2.1. Strategia Lizbońska	5
1.2.2. Narodowa Strategia Integracji Społecznej	7
1.2.3. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności)	8
1.2.4. Program Operacyjny Kapitał Ludzki	9
1.2.5. Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej	10
1.2.6. Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2005-2013	11
1.2.7. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011 – 2015	12
1.2.8. Strategia Rozwoju Gminy Gościeradów na lata 2007 – 2015	15
2. Charakterystyka Gminy Gościeradów	16
2.1. Czynniki geograficzne, zaludnienie	16
2.2. Placówki funkcjonujące na terenie gminy	18
2.3. Identyfikacja przyczyn i czynników powodujących korzystanie z pomocy społecznej	22
3. Diagnoza problemów gminy	25
3.1. Problem bezrobocia	25
3.2. Problem uzależnień	32
3.3. Przemoc w rodzinie	35
3.4. Problem osób starszych	38
3.5. Problem niepełnosprawności	41
3.6. Opieka nad dzieckiem i rodziną	44
4. Analiza SWOT	51
5. Misja i cele strategiczne	55
6. Monitoring strategii	58
7. Źródła finansowania	59
Zakończenie	60

Wstęp

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011- 2015 traktowana jest jak dokument długofalowy wynikający z art. 17 ust.1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 Nr 115 poz. 728): „*do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka*”.

Strategia jest instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym czasie, jak i w odległej perspektywie. Podlegać będzie ciągłym zmianom - będą pojawiać się nowe cele, być może część zapisów przedstawionych w tym dokumencie straci aktualność. Ten proces zmian jest najbardziej pożądanym, ponieważ będzie on miernikiem działań i dążeń społeczności lokalnej.

Pierwszym etapem w opracowaniu strategii rozwiązywania problemów społecznych było zdefiniowanie pojęć i zwrotów używanych dla potrzeb powstającego opracowania. Kolejny etap prac stanowiło zgromadzenie materiałów oraz poszerzenie wiedzy na temat funkcjonowania społeczeństwa. Następnie opracowano diagnozę społeczną gminy. Opracowanie diagnozy pozwoliło na określenie występujących na obszarze gminy problemów społecznych, stopnia ich nasilenia, możliwości rozwiązywania, zapobiegania ich powstaniu oraz skutkom, jakie wywołują.

W oparciu o uzyskane od władz lokalnych informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski ze strony władz lokalnych. Przyjęta metodologia opracowania tego dokumentu pozwoli zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych jej etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

1. Metodologia

1.1. Proces tworzenia strategii

Skala i zróżnicowanie współcześnie występujących problemów społecznych powoduje konieczność poszukiwania skutecznych metod ich rozwiązywania. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej nakłada na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek opracowania lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych. Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest jednym z podstawowych narzędzi realizowania polityki społecznej na poziomie lokalnym. Jej istotą jest wyznaczenie skoordynowanych działań lokalnych podmiotów ukierunkowanych na ograniczenie zasięgu negatywnych zjawisk społecznych. Zakres przedmiotowy niniejszego dokumentu obejmuje koncepcję przeciwdziałania takim problemom społecznym jak: sytuacja osób starszych, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo itp. Wspólną cechą wymienionych problemów stanowi zagrożenie wykluczeniem społecznym osób lub całych grup społecznych, których te problemy obejmują. Zgodnie z założeniami, strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna definiować i wyznaczać kompleksowy system działań podejmowany przez samorząd terytorialny w partnerstwie z innymi podmiotami, w celu poprawy warunków życia mieszkańców. W związku z tym w proces tworzenia strategii zostały zaangażowane także inne gminne instytucje, realizujące swoje zadania na rzecz społeczności lokalnej.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę nie tylko ustawę o pomocy społecznej ale także inne akty prawne, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz.873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002r. Nr 147, poz.1231 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz.198),
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256 poz. 2572 z późn. zm.).

Strategia Rozwiązywania problemów społecznych na lata 2011-2015 jest wieloletnim dokumentem programowym, którego istotą jest zapewnienie bezpieczeństwa społecznego mieszkańcom gminy Gościeradów, w szczególności grupom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Wspólne dobro, podmiotowość każdego człowieka, odpowiedzialność za życie własne, swoich najbliższych to wartości nadrzędne, do których odwołuje się przedstawiony dokument. Opracowanie określa zakres niezbędnych do realizacji działań w kierunku zminimalizowania zasięgu głównych problemów społecznych występujących na terenie gminy.

1.2. Związek strategii z innymi dokumentami

Konstruując Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły mieszkańców naszej gminy. Analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym, tak by części działań nie powielać, ale wpisywać się własnymi konstrukcjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalno-prawną.

1.2.1. Strategia Lizbońska

Głównym celem Strategii Lizbońskiej było stworzenie na terytorium Europy najbardziej konkurencyjnej gospodarki na świecie. Dokument opiera się na czterech kwestiach: innowacyjności (gospodarka oparta o wiedzę), liberalizacji (rynków telekomunikacji, energii, transportu oraz rynków pracy), przedsiębiorczości (ułatwienie w zakładaniu i prowadzenie

działalności gospodarczej), oraz spójności społecznej (kształtowanie aktywnego państwa socjalnego).

Zdecydowana większość działań podejmowanych w Strategii Lizbońskiej związana była z modernizacją polityki zatrudnienia oraz kreowaniem pozytywnych zmian na rynku pracy. W ramach sformułowanych celów wyróżniono następujące priorytety odnoszące się do polityki społecznej:

- stworzenie sprzyjających warunków umożliwiających powstanie i rozwój firm innowacyjnych, szczególnie w grupie małych i średnich przedsiębiorstw, oraz stymulowanie przedsiębiorczości;
- rozwój aktywnej polityki zatrudnienia - poprawa jakości pracy;
- mobilność pracowników - otwarcie europejskich rynków pracy;
- inwestowanie w zasoby ludzkie;
- zabezpieczenie społeczne i promowanie integracji społecznej.

W obszarze integracji społecznej konkretyzację Strategii Lizbońskiej stanowiły cele nicejskie, które obejmowały cztery podstawowe działania:

- zapewnienie dostępu do pracy, zasobów, praw, dóbr i usług wszystkich;
- zapobieganie ryzyku wykluczenia;
- pomoc najbardziej narażonym (wspieranie najsłabszych);
- mobilizacja wszystkich aktorów/organizacji ze sfery polityki, gospodarki oraz życia społecznego.

Pod koniec 2009 roku Komisja Europejska ogłosiła konsultacje w sprawie nowej strategii na lata 2010-2020 - Europa 2020. Jej głównym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju i pozostanie na niej. Założeniem dokumentu jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia. Kierunek całemu procesowi ma nadać pięć wymiennych celów Unii Europejskiej na rok 2020, które zostaną przełożone na cele krajowe. Obejmują

one zatrudnienie, badania i innowacje, zmiany klimatu i energię, edukację oraz walkę z ubóstwem.

1.2.2. Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają również z celów dotyczących zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei. Polska w pełni zaakceptowała ich zasadność, co zostało oficjalnie potwierdzone poprzez przyjęcie w grudniu 2003r. Wspólnego Memorandum Polski i UE o Integracji Społecznej.

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez 15 krajów członkowskich w marcu 2000 roku. Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety zawarte w NSIS:

- w zakresie realizacji prawa do edukacji:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

- w zakresie realizacji prawa do zabezpieczenia socjalnego:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom obecnie jest nieakceptowalny i wymaga podjęcia zdecydowanych działań,

- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwiania dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

- w zakresie realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego,
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży,
- zwiększenie zatrudnienia wśród niepełnosprawnych,
- zwiększenie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy;

w zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności,
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- zwiększenie objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego.

- w zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością,
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych,
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami,
- zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną,
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne,
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.2.3. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności)

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013) to dokument strategiczny określający priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności w ramach budżetu Wspólnoty na lata 2007 – 2013.

Celem strategicznym Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dla Polski jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Cel ten będzie osiągany poprzez realizację następujących horyzontalnych celów szczegółowych:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa;
2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej;
3. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski;
4. Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług;
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej;
6. Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganiu zmian na obszarach wiejskich.

1.2.4. Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz regionalnym priorytecie VII „Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- 1.2. wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej,

- 1.3. ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej,
- 7.1. rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji,
- 7.2. przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej,
- 7.3. inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V –Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”.

1.2.5. Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej

Jest to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji, a także zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych oczywiście kosztuje, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka określonych w prawie międzynarodowym i krajowym. Trzeba więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych ze względu na to, że ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej, a zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W przyjętym Krajowym Planie Działań na Rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zaangażowane w działania umożliwiając równy start dzieci i młodzieży,
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu,
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia,
- rozwój systemu instytucjonalnego, z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego jednocześnie przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz odpowiednie charytatywne instytucje kościołów i związków wyznaniowych. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami. W tym kontekście ustalono następujące priorytety:

- **zaangażowanie obywateli w działalność społeczną**, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy,
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmują się **tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu**, a następnie realizują ich założenia.

1.2.6. Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej na lata 2005-2013

Misją Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego jest wspieranie osiągania postępu i rozwoju społecznego oraz wzrost jakości warunków życia mieszkańców regionu. W wyniku wdrażania strategii osiągnięty zostać powinien wysoki poziom integracji społecznej. Elementem deklarowanej misji strategii polityki społecznej jest zapobieganie i rozwiązywanie występujących obecnie i potencjalnych problemów społecznych. Przesłanką tworzenia i realizacji strategii jest usunięcie barier blokujących zaspokajanie różnego rodzaju potrzeb wielu grup społecznych. Strategia zakłada kształtowanie warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, zwłaszcza w środowisku zamieszkania i pracy.

Podstawą Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego są działania oparte na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności, których celem jest dążenie do społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Strategia wspiera szeroko rozumianą politykę społeczną, której celem jest społeczeństwo zintegrowane i jednocześnie wolne od problemów wykluczenia społecznego i ubóstwa, a zwłaszcza bezrobocia.

Cele strategiczne:

1. Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców województwa.
2. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.
3. Efektywna pomoc społeczna.
4. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym w ramach zintegrowanych, kompleksowych działań.
5. Profilaktyka oraz ograniczenie problemów wynikających z uzależnienia od alkoholu i narkotyków.
6. Rozwój infrastruktury społecznej.

1.2.7. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2011 – 2015.

Misją Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest:

Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańcom powiatu kraśnickiego poprzez efektywną pomoc społeczną z wykorzystaniem zasobów instytucjonalnych i potencjału kapitału ludzkiego.

Priorytety i cele szczegółowe:

Priorytet 1: Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób starszych zapewniającego im właściwą pomoc

Cele szczegółowe:

- 1.1 Kompleksowa pomoc osobom starszym.
- 1.2 Podniesienie kwalifikacji i umiejętności osób działających na rzecz ludzi starszych.
- 1.3 Aktywizacja osób starszych.
- 1.4 Poprawa dostępu do informacji, przybliżenie osobom starszym i ich rodzinom ofert pomocy.
- 1.5 Profesjonalna opieka nad osobą starszą w czasie nieobecności jej opiekunów (z możliwością świadczenia usług domowych).
- 1.6 Podniesienie sprawności fizycznej oraz indywidualne usprawnianie mieszkańców DPS Kraśnik.
- 1.7 Podniesienie jakości usług i warunków bytowych w DPS Kraśnik.

- 1.8 Podnoszenie standardu usług opiekuńczo-bytowych mieszkańców domów pomocy społecznej.
- 1.9 Podniesienie warunków bytowych, zdrowotnych oraz walorów estetycznych DPS w Kraśniku.
- 1.10 Podniesienie jakości usług zdrowotnych dla mieszkańców DPS Kraśnik.
- 1.11 Integracja środowiskowa, aktywizacja oraz wsparcie osób starszych.
- 1.12 Podniesienie jakości usług transportowych mieszkańców DPS w Kraśniku.
- 1.13 Uatrakcyjnienie wypoczynku mieszkańcom DPS Popkowice.
- 1.14 Przebudowa części budynku gospodarczo – garażowego DPS Popkowice na świetlicę dostosowaną do przeprowadzania zajęć teatralnych z zapleczem higieniczno – sanitarnym.
- 1.15 Likwidacja barier architektonicznych w DPS Popkowice.

Priorytet 2: Ograniczenie problemów społecznych związanych z uzależnieniami

Cele szczegółowe:

- 2.1 Wzrost świadomości społecznej dotyczących problemów uzależnień.
- 2.2 Zmniejszanie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia Tytoniu w Polsce (choroby układu krążenia, oddechowego, nowotwory itp.) poprzez zmniejszenie ekspozycji na dym tytoniowy (aktywne i bierne palenie).
- 2.3 Zwrócenie uwagi na nowe zagrożenia cywilizacyjne pod postacią uzależnień od mediów cyfrowych.
- 2.4 Wzrost świadomości społecznej na temat zagrożeń cywilizacyjnych pod postacią uzależnień od mediów cyfrowych.

Priorytet 3: Systemowa pomoc osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej poprzez zminimalizowanie zasięgu ubóstwa

Cele szczegółowe:

- 3.1 Rozpowszechnienie wśród osób i rodzin potrzebujących wsparcia, ogólnej informacji o pomocy społecznej.
- 3.2 Przeciwdziałanie izolacji i marginalizacji dzieci i młodzieży z rodzin najuboższych.

Priorytet 4: Sprawny, skuteczny system przeciwdziałania i zapobiegania długotrwałego bezrobocia

Cele szczegółowe:

- 4.1 Zwiększenie szans powrotu na rynek pracy osób bezrobotnych.
- 4.2 Ograniczenie zjawiska marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym związanym z długotrwałym bezrobociem i przygotowanie ich do powrotu na rynek pracy.

Priorytet 5: Ograniczenie czynników generujących zagrożenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców powiatu

Cele szczegółowe:

- 5.1 Zmniejszenie wypadkowości wśród dzieci i młodzieży ze szkół wszystkich typów oraz innych osób na terenie powiatu kraśnickiego
- 5.2 Poprawa bezpieczeństwa osobistego ogółu mieszkańców, a w szczególności ludzi młodych.

Priorytet 6: Zwiększenie udziału społeczności lokalnej w realizacji inicjatyw społecznych, które wspomagają rozwój lokalny, rozwiązywanie problemów społecznych, budowanie społeczeństwa obywatelskiego i wpływają na podnoszenie jakości życia na obszarze powiatu kraśnickiego.

Cele szczegółowe:

- 6.1 Podnoszenie kwalifikacji u członków organizacji pozarządowych i osób współpracujących z trzecim sektorem.
- 6.2 Prezentacja organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu kraśnickiego i ich dorobku programowego.
- 6.3 Opracowanie wydawnictwa będącego rejestracją organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu kraśnickiego i ich dorobku programowego.
- 6.4 Promowanie idei wolontariatu w społeczności lokalnej.
- 6.5 Zwiększenie liczby wolontariuszy i odpowiednie przygotowanie ich do pełnienia funkcji w kształtowaniu więzi społecznych.

Priorytet 7: Zdrowe społeczeństwo, świadome zagrożeń

Cele szczegółowe:

7.1 Wzrost świadomości społeczeństwa dotyczącej zagrożeń zdrowotnych

7.2 Ograniczanie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV.

1.2.8. Strategia Rozwoju Gminy Gościeradów na lata 2007 – 2015.

Misją Strategii Gminy Gościeradów jest: Gmina Gościeradów to obszar dobrze rozwinięty społecznie i gospodarczo, z dobrą infrastrukturą sprzyjającą rozwojowi przedsiębiorczości, atrakcyjny inwestycyjnie i turystycznie, stanowiący przyjazne miejsce do życia i wypoczynku.

Cel generalny Strategii: Wzrost poziomu życia mieszkańców poprzez stworzenie lepszych źródeł utrzymania i budowę infrastruktury społeczno-gospodarczej, umożliwiający zrównoważony i wszechstronny rozwój społeczności gminnej, przy jednoczesnym wzmocnieniu pozycji gminy w regionie.

Misja będzie możliwa do spełnienia dzięki realizacji następujących celów strategicznych:

Cel Strategiczny 1: Wzrost efektywności lokalnej gospodarki.

Cel Strategiczny 2: Wielofunkcyjny rozwój wsi.

Cel Strategiczny 3: Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.

Obecnie efektywność lokalnej gospodarki jest bardzo ograniczona, czego przejawem są niskie dochody mieszkańców oraz bezrobocie, również ukryte w rozdrobnionych i mało dochodowych gospodarstwach rolnych. Brak możliwości zatrudnienia powoduje, że duży odsetek osób utrzymuje się ze źródeł niezarobkowych oraz jest zmuszonych korzystać z różnych form pomocy społecznej. Niskie dochody lub brak stałych źródeł utrzymania wpływa negatywnie na ogólne warunki życia mieszkańców, a także często prowadzi do licznych zjawisk patologii i wykluczenia społecznego.

Nie da się zbudować podstaw dobrze funkcjonującej gospodarki bez rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego w gminie. Z analizy danych statystycznych i analizy SWOT wynika, że jakość kapitału ludzkiego jest dosyć niska i jest jednym z głównych czynników ograniczających rozwój gminy. Ogólnie niskie wykształcenie mieszkańców, a także brak wiedzy i kluczowych kwalifikacji, powoduje, że duży odsetek mieszkańców ma niewielkie szanse na znalezienie zatrudnienia lub założenia własnej działalności gospodarczej. Prowadzi to do ogólnej apatii i niewiary we własne możliwości oraz zbyt dużego uzależnienia się mieszkańców od pomocy społecznej. Przekłada się to na niską aktywność obywatelską i niechęć mieszkańców do samoorganizowania się i działania na rzecz społeczności lokalnej.

Wyżej wymienione słabości i bariery będą mogły być w znacznym stopniu

ograniczone poprzez działania operacyjne, zaproponowane w ramach przyjętych celów strategicznych.

2. Charakterystyka Gminy Gościeradów

2.1. Czynniki geograficzne, zaludnienie

Gmina Gościeradów znajduje się w południowo-zachodniej części województwa lubelskiego, na Wyżynie Lubelskiej w obrębie Wzniesień Urzędowskich. Sąsiaduje z pięcioma gminami:

- Annopol
- Trzydnik Duży
- Dzierzkowice
- Zaklików
- Radomyśl

Gmina Gościeradów należy do powiatu kraśnickiego. Siedzibą władz gminy jest miejscowość Gościeradów oddalona od Kraśnika o około 20 km, a od Lublina o 65 km. Gmina podzielona jest na 19 sołectw i dwa osiedla. Zajmuje powierzchnię 15856 ha. Ukształtowanie terenu jest pagórkowate, przez gminę przepływają rzeki Karasiówka oraz Tuczyn, które są dopływami rzeki Sanny.

Lp.	Miejscowość	Liczba kobiet	Liczba mężczyzn	Razem
1.	Aleksandrów	125	136	261
2.	Gościeradów Folwark	193	207	400
3.	Gościeradów Kolonia	58	51	109
4.	Gościeradów Plebański	181	193	374
5.	Gościeradów POM	71	65	136
6.	Gościeradów Ukazowy	456	462	918
7.	Gościeradów Zachód	152	154	306
8.	Księżomierz Dzierzkowska	221	205	426
9.	Księżomierz Gościeradowska	195	181	376
10.	Księżomierz Kolonia	98	86	184
11.	Księżomierz Kościelna	153	146	299
12.	Liśnik Duży	308	280	588
13.	Liśnik Duży Kolonia	136	141	277
14.	Łany	138	151	289
15.	Marynopol	89	75	164
16.	Mniszek	195	182	377
17.	Salomin	175	190	365
18.	Suchodoły	225	194	419
19.	Szczecyn	283	265	548
20.	Wólka Gościeradowska	266	264	530
21.	Wólka Szczeka	71	60	131
RAZEM		3789	3688	7477

Gminę Gościeradów zamieszkuje 7477 osób - 3789 kobiet i 3688 mężczyzn. W wieku 0-17 jest 713 kobiet i 767 mężczyzn, w wieku 18-64 2346 kobiet i 2462 mężczyzn, w wieku 65 i więcej jest 730 kobiet i 459 mężczyzn. Średnia gęstość zaludnienia na 1 km² wynosi 48,6 osób (dla porównania na terenie województwa lubelskiego liczba ta wynosi 89 osób/km², a średnia krajowa 124 osób/km²). Przyrost naturalny w gminie Gościeradów jest ujemny. Saldo migracji jest ujemne i wskazuje na fakt opuszczania przez mieszkańców wsi należących do gminy. Zdecydowana większość ludności gminy zatrudniona jest w rolnictwie. Praca na roli jest dla nich głównym środkiem utrzymania.

Gmina Gościeradów

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0-17	713	767	1480
18-64	2346	2462	4808
65 i więcej	730	459	1189
Ogółem	3789	3688	7477

2.2. Placówki funkcjonujące na terenie gminy

Urząd Gminy Gościeradów stanowi jednostkę administracji podstawowego szczebla samorządu terytorialnego. Realizuje zadania o charakterze obligatoryjnym, fakultatywnym oraz zleconym z zakresu administracji rządowej i samorządowej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Gościeradowie – realizuje działania wynikające ze statutu oraz Ustawy o pomocy społecznej, Ustawy o świadczeniach rodzinnych i Ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Gminny Ośrodek Kultury w Gościeradowie – został powołany uchwałą Rady Gminy Gościeradów z dnia 30 X 1985 r. z myślą o dzieciach, młodzieży i dorosłych. Prowadzi m. in. zespoły ludowe, zajęcia związane z edukacją kulturalną oraz promocją gminy.

Gmina Biblioteka Publiczna w Gościeradowie – istnieje od 1950 roku. Księgozbiór liczy około 12.500 woluminów i zawiera literaturę popularno - naukową dla dorosłych i dzieci. Księgozbiór podręczny (do wykorzystania na miejscu) zawierający encyklopedie, słowniki, leksykony albumy, podręczniki z różnych dziedzin nauki liczy 460 woluminów.

Punkt Konsultacyjno - Informacyjny ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - realizuje cele propagowania trzeźwości, abstynencji oraz spędzania wolnego czasu bez sięgania po alkohol i narkotyki.

Dom Pomocy Społecznej w Gościeradowie jest domem koedukacyjnym. Przebywa w nim obecnie sześćdziesięciu pięciu wychowanków. Jest placówką typu stacjonarnego

przeznaczoną dla osób upośledzonych umysłowo. Do zadań w zakresie potrzeb zdrowotnych należy zapewnienie opieki lekarskiej i pielęgnacyjnej oraz rehabilitacji leczniczej. Przy DPS funkcjonują Warsztaty Terapii Zajęciowej, których głównym zadaniem jest prowadzenie rehabilitacji zawodowej, społecznej i ruchowej.

W celu realizacji tych zadań prowadzone są działania z zakresu:

- Ogólnego usprawniania – rehabilitacja lecznicza, usprawniająca, ruchowa.
- Rozwijania umiejętności życia codziennego.

Placówki oświaty i wychowania oraz szkolnictwo na terenie gminy:

Przedszkola publiczne:

1. Publiczne Przedszkole w Zespole Placówek Oświatowych w Gościeradowie;
2. Publiczne Przedszkole w Księżomierzu w Zespole Szkół im. J. Twaroga w Księżomierzu.

Szkoły Podstawowe:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa w Zespole Placówek Oświatowych im. Jana Pawła II w Gościeradowie;
2. Publiczna Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół im. J. Twaroga w Księżomierzu;
3. Publiczna Szkoła Podstawowa w Zespole Szkół im. Janiny Wierchowskiej w Liśniku Dużym;
4. Publiczna Szkoła Podstawowa w Mniszku;
5. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Ks. Karola Konopki w Szczecynie ; od 1 września 2011 roku prowadzona przez Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Szczecyn.

Gimnazja Publiczne:

1. Publiczne Gimnazjum w Zespole Szkół im. J. Twaroga w Księżomierzu;
2. Publiczne Gimnazjum w Zespole Szkół im. Janiny Wierchowskiej w Liśniku Dużym;
3. Publiczne Gimnazjum w Zespole Szkół im. Wł. St. Reymonta w Wólce Gościeradowskiej (prowadzone przez Starostwo Powiatowe w Kraśniku).

Szkoły ponadgimnazjalne:

Zespół Szkół w Wólce Gościeradowskiej (prowadzony przez Starostwo Powiatowe w Kraśniku), który obejmuje:

Liceum Ogólnokształcące:

- profil ogólny (*rozszerzenia : j . polski, j. angielski, matematyka, biologia*)

Technikum w zawodach:

- żywienia i gospodarstwa domowego;
- hotelarstwa;
- informatyki;
- rolnictwa;
- weterynarii;
- agrobiznesu;
- turystyki wiejskiej.

Zasadniczą Szkołę Zawodową w zawodach:

- rolnik;
- kucharz małej gastronomii;
- mechanik - operator pojazdów i maszyn rolniczych.

Technikum Uzupełniające w zawodzie:

- technik rolnik.

Szkołą Policealną w zawodach:

- technik rolnik;
- technik agrobiznesu.

Organizacje pozarządowe aktywnie działające na obszarze gminny:

- **Stowarzyszenie Przyjaciół Gościeradowa** - Celem działalności jest upamiętnianie historii Gościeradowa i okolicznych miejscowości. Dokumentuje przeszłość poprzez organizowanie konferencji historycznych, wystaw fotograficznych, wystaw eksponatów oraz archiwizowanie zdjęć i dokumentów mówiących o naszej przeszłości. Ponadto stowarzyszenie troszczy się również o stan środowiska naturalnego poprzez organizację konferencji przyrodniczych, wystaw fotograficznych ukazujących piękno przyrody, oraz spotkania z dziećmi i młodzieżą szkolną.

- **Stowarzyszenie Promocji i Rozwoju Gminny Gościeradów** - główne cele to:

- wspieranie wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju w zakresie kultury, oświaty i gospodarki gminy;
- wspieranie demokracji i budowanie społeczeństwa obywatelskiego;
- promocja Gminy;
- podejmowanie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych.

- **Stowarzyszenie Wspomagania Osób Niepełnosprawnych „ Res Sacra Miser”** – przedmiotem działalności stowarzyszenia jest wspierania zadań statutowych Domu Pomocy Społecznej w Gościeradowie, ze szczególnym uwzględnieniem terapii zajęciowej, rehabilitacji leczniczej i społecznej, dostępu do kultury i rekreacji, uczenia i wychowywania przez doświadczenia życiowe i nauczanie specjalne, tworzenie nowych form mieszkaniowych z programem jak największego usamodzielnienia, rozwijanie kontaktów ze środowiskiem lokalnym, tworzenie i prowadzenie Zakładów Opieki Zdrowotnej, Domów Pomocy Społecznej, Warsztatów Terapii Zajęciowej.

- **Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Księżomierz** - celami stowarzyszenia są:

- wspieranie wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju w zakresie kultury, oświaty i gospodarki Wsi
- wspieranie demokracji i budowanie społeczeństwa obywatelskiego.
- promocja Wsi

- podejmowanie działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów społecznych.

- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Szczecyn - celami stowarzyszenia są:

- działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- promocja i organizacja wolontariatu,
- działalność edukacyjna, kulturalna i wychowawcza,
- prowadzenie szkół i placówek oświatowych oraz wychowania przedszkolnego,
- działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy społeczności lokalnej ze społecznościami lokalnymi innych państw Unii Europejskiej,
- organizowanie wypoczynku dzieci i młodzieży, w tym także krajoznawstwo ze szczególnym uwzględnianiem obszaru powiatu kraśnickiego,
- aktywizacja zawodowa osób młodych oraz bezrobotnych,
- działalność wspomagająca lokalny rozwój gospodarczy, w tym przede wszystkim rozwój przedsiębiorczości,
- działania na rzecz osób niepełnosprawnych,
- promocja zdrowia w tym propagowanie zdrowego trybu życia,
- promocja różnych form amatorskiej aktywności sportowej,
- działania mające na celu ochronę środowiska naturalnego, w tym edukacja ekologiczna,
- propagowanie wiedzy ekologicznej, w tym ochrona miejsc pamięci i kultury.

2.3. Identyfikacja przyczyn i czynników powodujących korzystanie z pomocy społecznej.

Ośrodek Pomocy Społecznej jest realizatorem Ustawy o pomocy społecznej. W swych działaniach opiera się na:

1. Analizie rzeczywistych potrzeb społecznych.
2. Określaniu zapotrzebowania na pomoc finansową niezbędną do zaspokajania potrzeb.
3. Rozpoznawaniu głównych problemów społecznych i ich zasięgu.

4. Ustalaniu zasad wymiany informacji między instytucjami i organizacjami współpracującymi z OPS.
5. Analizie wniosków, interwencji osób korzystających z pomocy.

Z danych OPS dotyczących przyczyn korzystania z pomocy zawartych w sprawozdaniach MPIPS oraz z analizy przeprowadzonych przekrojowo wśród mieszkańców gminy ankiet wynika, że na terenie gminy Gościeradów dominują problemy dotyczące: ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, starzenia się społeczeństwa, długotrwałych chorób, przemocy w rodzinie, uzależnień. Problemy te często są ze sobą powiązane i warunkują się wzajemnie. Rodziny, u których występuje wiele problemów są zagrożone wykluczeniem społecznym. W sytuacji, gdy rodziny dotknięte jednym lub kilkoma problemami nie otrzymają odpowiedniego wsparcia i pomocy, w konsekwencji dotknięte są ubóstwem. Zjawisko ubóstwa jest zjawiskiem wielowymiarowym i wieloaspektowym, niemniej jednak za najważniejszy wskaźnik określający jego zasięg można przyjąć dochód lub poziom wydatków gospodarstwa domowego. Gospodarstwo domowe można uznać za ubogie, jeżeli poziom jego dochodów jest niższy od przyjętych wartości minimalnych. Za granicę ubóstwa przyjęto kwotę uprawniającą do ubiegania się o przyznanie świadczeń pieniężnych z Ośrodka Pomocy Społecznej. W gminie bieda stanowi najczęstszą przyczynę korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Transformacja systemowa, która rozpoczęła się w Polsce w latach 80. i na początku lat 90. ujawniła wiele zjawisk, które do tej pory pozostawały na marginesie społecznego zainteresowania. Ubóstwo jest jednym z najbardziej znaczących składników warunkujących patologię życia społecznego w sensie najbardziej dramatycznym: egzystencjalnym, instytucjonalnym i politycznym. Jest składnikiem o tyle niebezpiecznym, że zwiększa dystans pomiędzy poszczególnymi warstwami społecznymi, powoduje niemożność zaspokojenia potrzeb, co często prowadzi do frustracji. Ubóstwo jest zatem zjawiskiem powszechnym i niebezpiecznym, co gorsze – obecnie obserwuje się szereg zmian, które ciągle je pogłębiają i poszerzają. Likwidacja zakładów pracy, trudna sytuacja na lokalnym rynku pracy, wzrost dostępności alkoholu i innych używek, zjawisko dziedziczenia biedy w konsekwencji doprowadziły do znacznej skali ubóstwa na terenie gminy. „Ubóstwo” – to termin, który funkcjonuje w świadomości społecznej jako brak dostatecznych środków materialnych do życia, jako bieda, niedostatek. Ubóstwo można zdefiniować także jako stan poniżej pewnego zmiennego w czasie progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb jednostki lub rodziny. Trudno oddzielić od siebie przyczyny i konsekwencje ubóstwa, gdyż zjawisko to ma charakter przyczynowo – skutkowy. Wzrost ilościowy i jakościowy tej

patologii polega na wzajemnym oddziaływaniu na siebie przyczyn i skutków naprzemiennie. W rzeczywistości polskiej ciężar walki z ubóstwem spoczywa głównie na samorządach terytorialnych. OPS w swych działaniach opiera się na łagodzeniu przejawów ubóstwa i w miarę możliwości niwelowaniu ich przyczyn. W walce z ubóstwem przede wszystkim należy dążyć do przełamania izolacji środowisk ubogich od środowisk bardziej zasobnych i aktywnych. Kompleksowe działania obejmujące całe rodziny dotknięte ubóstwem pozytywnie wpłyną na funkcjonowanie rodzin na terenie gminy.

POWODY PRYZNANIA POMOCY

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ		LICZBA RODZIN		LICZBA OSÓB W RODZINACH
		OGÓŁEM	w tym: NA WSI 1)	
0		1	2	3
UBÓSTWO	1	373	373	1 276
SIEROCTWO	2	1	1	1
BEZDOMNOŚĆ	3	4	4	9
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	4	33	33	204
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	5	33	33	204
BEZROBOCIE	6	251	251	798
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	7	99	99	244
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	8	239	239	702
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	9	66	66	319
W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	10	27	27	97
RODZINY WIELODZIETNE	11	25	25	163
PRZEMOC W RODZINIE	12	0	0	0
POTRZEBA OCHRONY OFIAR HANDLU LUDŹMI	13	0	0	0
ALKOHOLIZM	14	1	1	4
NARKOMANIA	15	0	0	0
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	16	4	4	10
BRAK UMIEJĘTNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA MŁODZIEŻY OPUSZCZAJĄCEJ PLACÓWKI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZE	17	0	0	0
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODźCY LUB OCHRONĘ UZUPEŁNIAJĄCĄ	18	0	0	0
ZDARZENIE LOSOWE	19	1	1	4
SYTUACJA KRYZYSOWA	20	0	0	0
KŁĘSKA ŻYWIOŁOWA LUB EKOLOGICZNA	21	0	0	0

Źródło: sprawozdanie MPiPS-03 za 2010r.

3. Diagnoza problemów gminy

3.1. Problem bezrobocia

Według ustawy z dnia 14 grudnia 1994r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu pojęcie „bezrobotny” oznacza osobę niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia pracy w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie, nieuczącą się w systemie dziennym, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) urzędzie pracy. Bezrobotną jest osoba, która:

- ukończyła 18 lat, z wyjątkiem młodocianych absolwentów;
- kobieta, która nie ukończyła 60 lat, a mężczyzna 65 lat;
- nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy;
- nie pobiera zasiłku przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub wychowawczego;
- nie jest właścicielem lub posiadaczem nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych;
- nie jest osobą niepełnosprawną, której stan zdrowia pozwala na podjęcie zatrudnienia, w co najmniej połowie obowiązującego czasu pracy;
- nie jest osobą aresztowaną lub nie odbywa kary pozbawienia wolności;
- nie uzyskuje miesięcznie dochodu w wysokości przekraczającej połowę najniższego wynagrodzenia.

Podstawowym miernikiem poziomu bezrobocia jest stopa bezrobocia, czyli ukazywana w procentach relacja pomiędzy liczbą zarejestrowanych osób bezrobotnych, a liczbą osób czynnych zawodowo.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się degradacja ekonomiczna i społeczna. Najbardziej dramatyczną sytuację mają rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, ale także całej rodziny wywierając negatywne skutki w postaci:

- dezintegracji rodziny;
- zmniejszenia wsparcia emocjonalnego i solidarności między członkami;
- zwiększenie ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Pogorszenie funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo – wychowawczymi, przemocą, zanikiem autorytetu rodzicielskiego, może prowadzić do rozpadu rodziny. Pojawia się także groźba przejmowania od rodziców negatywnych wzorców osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

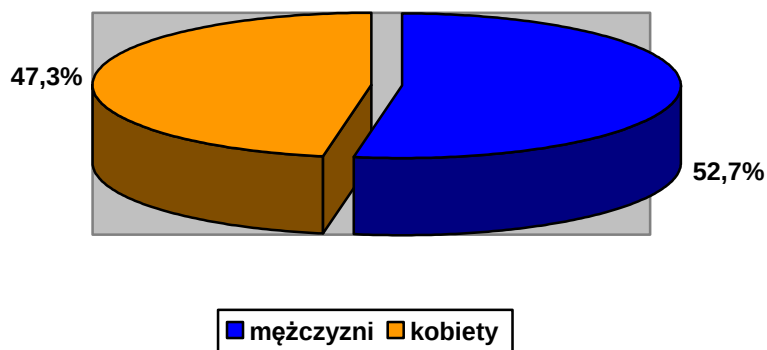
Zwiększenie się grupy bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej łączy się ze wzrostem zadań i wydatków oraz konieczności dostosowania form działania do nowych potrzeb. Dominującą formą pomocy są świadczenia pieniężne oraz produkty żywnościowe, ale z uwagi na ograniczone środki, pomoc ta staje się relatywnie niska. Podstawowe znaczenie w pomocy wychodzeniu z bezrobocia staje się więc praca socjalna i przyjmuje ona różne formy. Najskuteczniejszą formą walki z bezrobociem jest:

- organizowanie staży absolwenckich;
- prace interwencyjne;
- roboty publiczne.

OPS w Gościeradowie aktywnie współpracuje z PUP w Kraśniku.

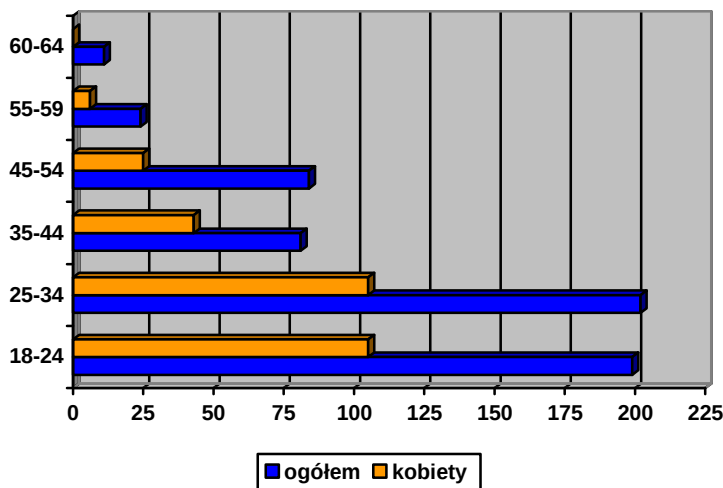
W Gminie Gościeradów na dzień 31.12.2010r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kraśniku zarejestrowanych było 602 osoby. Z ogółu bezrobotnych większość stanowili mężczyźni 317 osób (52,7% ogółu). Natomiast nieposiadających pracy kobiet było zarejestrowanych 285 (47,3% ogółu).

Wykres 1. Bezrobotni gminy Gościeradów według płci.

Statystyki wskazują, że na terenie Gminy znaczną grupę 199 osób (w tym kobiet 105) stanowią wśród bezrobotnych osoby młode w wieku 18-24 lata oraz 25-34 lat, których odsetek wynosi 202 osób (w tym kobiet 105). W grupie wiekowej 35- 44 lat zarejestrowane były 81 osób w tym 43 kobiet. W grupie osób w przedziale wiekowym 45-54 rokiem życia zewidencjonowano 84 osoby, w tym 25 kobiet, a w przedziale wiekowym 55-59 rokiem życia znajdowały się 24 osoby w tym 6 kobiet. Najmniejsza grupa była w wieku 60-64 lat – 11 mężczyzn.

Wykres 2. Bezrobotni gminy Gościeradów według wieku

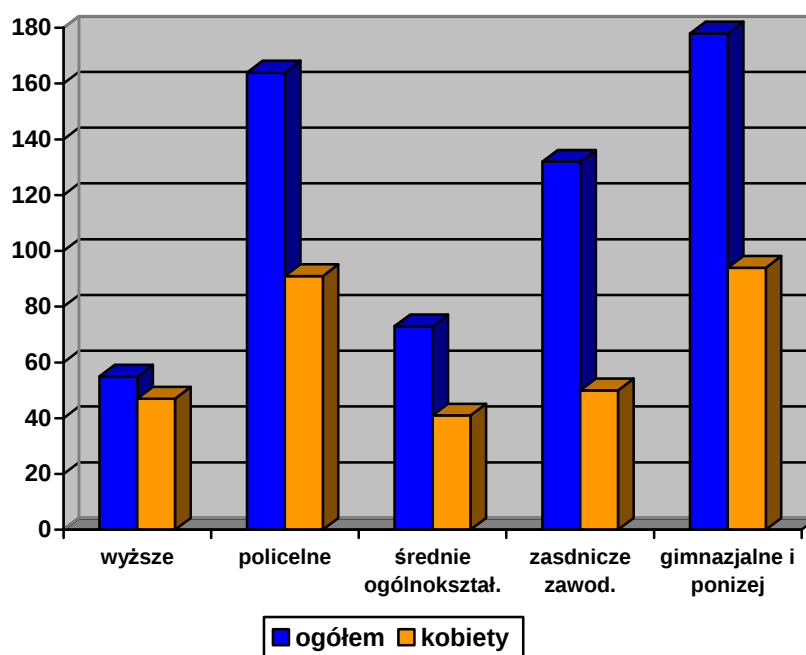

Poziom wykształcenia ma istotny wpływ na sytuację osoby na rynku pracy. Jak wskazuje poniższy wykres najwyższe bezrobocie osiąga osób z niskim poziomem wykształcenia - gimnazjalnym i niższym. W tym przedziale aż 178 osób posiadało status bezrobotnego, z czego większość 94 - stanowiły kobiety. Kolejną liczną grupą bezrobotnych były osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym - 164 osób, w tym 91 kobiet. Wśród bezrobotnych sporą grupę zajmowały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. W tej grupie zewidencjonowano 132 osób pozostających bez pracy, z czego kobiety stanowiły mniejszość - 50 zarejestrowanych.

Problem braku zatrudnienia w najmniejszym stopniu dotyczy osób z wykształceniem wyższym - 55 bezrobotnych, z czego kobiety stanowiły większość (47 kobiet) oraz z wykształceniem średnim ogólnokształcącym - 73 bezrobotnych, z czego także większość to kobiety (41).

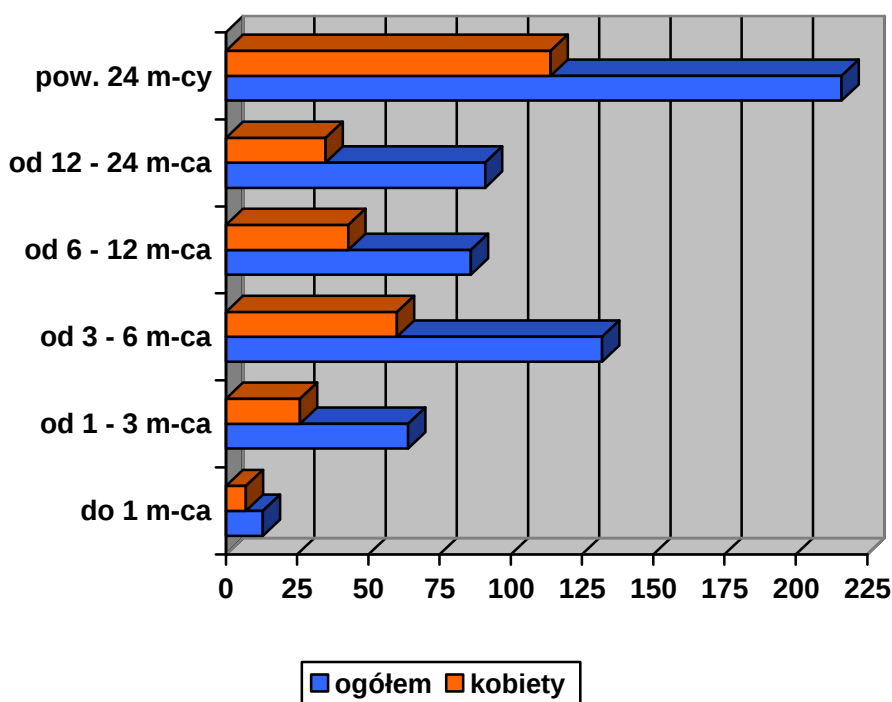
Liczby wskazują jak istotne jest kształcenie na wysokim poziomie dzieci i młodzieży oraz doksztalcanie dorosłych. Z danych wynika, iż kobiety zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kraśniku w grudniu 2010 roku posiadały wyższy stopień wykształcenia niż mężczyźni.

Wykres 3. Bezrobotni gminy Gościeradów według wykształcenia

Z analizy danych dotyczących bezrobotnych i podziału według czasu pozostawania bez zatrudniania, wynika, iż najliczniejszą grupą byli bezrobotni trwale poszukujący pracy. Bezrobotni pozostający bez pracy poniżej miesiąca stanowili ogółem 13 osób - w tym 7 kobiet. Liczba osób pozostających bez zatrudnienia od 3 miesięcy jest znacznie większa i wynosiła 64 osób, w tym 26 kobiet. Do 6 miesięcy zaś nie posiadało zatrudnienia ogółem 132 osoby (60 kobiet). Bezrobotni poszukujący pracy przez okres 6 - 12 miesięcy stanowili ogółem 86 osób (43 kobiety). Bezrobotni poszukujący pracy przez okres 12 - 24 miesięcy było ogółem 91 osób, w tym 35 kobiet. Natomiast bezrobotnych poszukujących pracy przez okres pow. 24 miesięcy było 216 osób, w tym 114 kobiet.

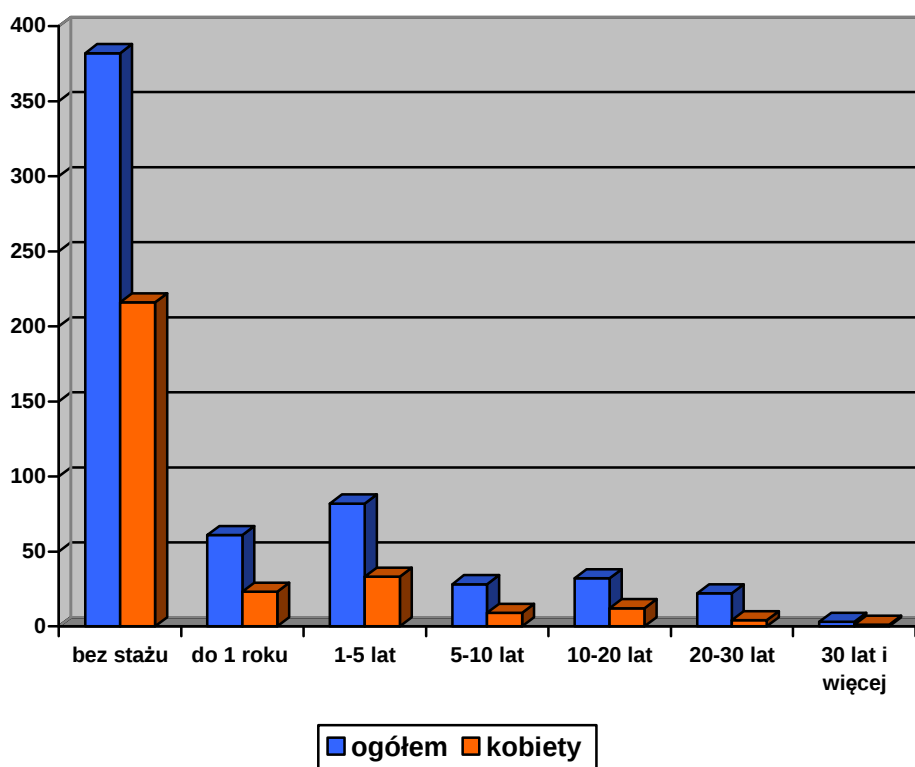
Wykres 4. Bezrobotni gminy Gościeradów według pozostawania bez pracy

W grudniu 2010 roku w PUP w Kraśniku najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych, stanowiły osoby nieposiadające żadnego stażu pracy, czyli absolwenci bądź osoby nigdy niepracujące - ogółem 382, w tym 216 kobiet. Najmniej bezrobotnych zanotowano w grupie osób legitymujących się stażem 30 – letnim i dłuższym - 3 osoby, w tym 1 kobieta. Dane te wskazują jednak najprawdopodobniej na to, iż osoby te nabyły już uprawnienia emerytalne bądź też prawo do świadczeń przedemerytalnych.

W grupie bezrobotnych ze stażem pracy krótszym niż rok odnotowano 61 osób, w tym 23 kobiety, ze stażem od 1 roku do 5 lat - 82 osoby, w tym 33 kobiety, ze stażem od 5 do 10 lat - 28 osób w tym 9 kobiet, ze stażem od 10 do 20 lat - 32 osoby, z czego 12 kobiet i ze stażem od 20 do 30 lat - 22 osoby, w tym 4 kobiety.

Wykres 5. Bezrobotni gminy Gościeradów według stażu pracy.

Dane liczbowe na powyższym wykresie wskazują, iż w gminie najliczniejszą grupą pozostają osoby bez jakiegokolwiek stażu pracy. Brak doświadczenia utrudnia rozpoczęcie kariery zawodowej szczególnie osobom młodym, które kończą naukę i przygotowują się do pracy. Bezrobocie jest jednym z najtrudniejszych i najważniejszych problemów społeczno-gospodarczych we współczesnym świecie. Zjawisko to powoduje liczne następstwa i konsekwencje niekorzystne dla osoby i rodziny.

Najważniejszymi skutkami bezrobocia są:

- ciągle pogarszanie standardu i poziomu życia rodzin,
- problem zagospodarowania czasu wolnego,
- brak kontaktów towarzyskich i sąsiedzkich,

- izolacja społeczna,
- ograniczenie uczestnictwa w życiu politycznym i kulturalnym.

Skutkom tym towarzyszy dyskomfort psychiczny polegający na bezsilności, utracie chęci do życia, poczuciu braku sensu, podatności na konflikt z prawem, przestępczość, gotowość do podejmowania pracy na czarno. Bardzo ważne jest więc podejmowanie aktywnych działań zmierzających do budowania pozytywnej samooceny, właściwego rozpoznawania własnych możliwości, kwalifikacji, wskazywanie możliwych dróg poszukiwania pracy, dostosowanie posiadanych kompetencji do wymagań stawianych na współczesnym rynku pracy. Działania aktywizujące osoby bezrobotne powinny opierać się na kompleksowym wsparciu umożliwiającym aktywny udział w korzystaniu z usług rynku pracy. Pozostawanie bez pracy ma negatywne skutki psychiczne, ekonomiczne i społeczne, dlatego też osoba bezrobotna wymaga wsparcia psychologicznego, nabycia kompetencji społecznych, nabycia umiejętności poruszania się po rynku pracy, autoprezentacji, zapoznania się z nowymi formami zatrudnienia i możliwościami wykorzystania nowoczesnych nośników informacji. Zadania z zakresu aktywnego przeciwdziałania bezrobociu reguluje Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucji rynku pracy. Jedną z form walki z bezrobociem są prace społecznie użyteczne. Nowe rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej określa tryb organizowania tych prac. Zgodnie z Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucji rynku pracy do wykonywania prac społecznie użytecznych kierowani są bezrobotni bez prawa do zasiłku, korzystający ze świadczeń pomocy społecznej, a także osoby uczestniczące w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielniania, w lokalnym programie pomocy społecznej lub w indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego, jeżeli podjęły uczestnictwo w tych formach na podstawie skierowania powiatowego urzędu pracy. Wykonywanie prac społecznie użytecznych odbywa się na podstawie porozumienia zawartego między starostą a gminą, na rzecz której prace społecznie użyteczne będą wykonywane. W myśl przepisów nowego rozporządzenia gmina sporządza roczny plan potrzeb w zakresie wykonywania prac społecznie użytecznych i przesyła go właściwemu miejscowo staroście i kierownikowi ośrodka pomocy społecznej. Przeciwdziałanie bezrobociu w tej formie dotyczy tylko osób zarejestrowanych w PUP. Gmina Gościeradów jako gmina typowo rolnicza boryka się z problemem tzw. bezrobocia wiejskiego (jawnego i ukrytego). Niska opłacalność produkcji rolnej powoduje konieczność zatrudniania poza rolnictwem. Posiadane kwalifikacje i umiejętności często nie odpowiadają potrzebom lokalnego rynku pracy. Dlatego też konieczne jest podjęcie działań

aktywizujących edukacyjnie, zdrowotnie, zawodowo i społecznie osoby nieaktywne zawodowo, niepełnosprawne i osoby zatrudniane w rolnictwie. Ograniczy to znacznie zagrożenie wykluczeniem społecznym tych osób.

3.2. Problem uzależnień.

Alkoholizm jest jednym z najtrudniejszych problemów naszego społeczeństwa, a zarazem jednym z najpoważniejszych zagrożeń społecznych przede wszystkim ze względu na masowość zjawiska negatywne konsekwencje w życiu jednostki, rodziny i społeczeństwa.

Nadużycie alkoholu bardzo często wynika z braku umiejętności radzenia sobie w sytuacjach, jakie niesie życie i ostatecznie prowadzi do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki. Bardzo poważne skutki alkoholizmu to następstwa społeczne. Alkoholizm najczęściej powoduje rozbięcie rodziny, rozluźnienie więzów społecznych i zawodowych. Bardzo ważnym skutkiem alkoholizmu jest także pogarszanie się sytuacji ekonomicznej i społecznej rodziny.

Niepokojący jest fakt wzrastania liczby osób uzależnionych od alkoholu, obniżania wieku pierwszego z nim kontaktu. Wśród nastolatków upowszechnia się częste picie, a intensywne picie szybko przekształca się uzależnienie. Szczególnego znaczenia nabiera wzorec picia alkoholu i zjawisko dziedziczenia alkoholizmu. Pracownicy socjalni dość często obserwują stwarzanie sytuacji sprzyjających picciu alkoholu, stosowanie zachęty do jego spożywania i łatwość jego zdobywania. Szczególnego znaczenia w rodzinach nabiera wzorec picia alkoholu i niekorzystny wpływ rozbieżności między zachowaniem rodziców a wymaganiami stawianymi wobec dziecka co do spożywania alkoholu, brak kontroli ze strony rodziców i stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych. W wielu środowiskach daje się dostrzec zjawisko „dziedziczenia” alkoholizmu. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych ośrodka jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, ubóstwo, problemy wychowawcze i zdrowotne.

Według danych z Komisariatu Policji w 2008 roku na terenie gminy Gościeradów zatrzymano 15 nietrzeźwych kierowców, zaś w 2009 roku 14 osób. W 2010 także 14 osób zatrzymanych znajdowało się pod wpływem alkoholu. Analizując można stwierdzić, że co

roku część społeczeństwa podejmuje ryzyko prowadzenia pojazdu na „podwójnym gazie” nie myśląc, jakie zagrożenie powodują dla siebie i innych użytkowników ruchu drogowego.

Działaniami związanymi z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych zajmuje się na obszarze gminy Gościeradów Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do jej podstawowych zadań należą w szczególności: dostarczanie informacji o prowadzeniu profesjonalnej terapii, motywowanie, kierowanie do leczenia odwykowego, prowadzenie punktu konsultacyjno-informacyjnego. Gminna Komisja działa w oparciu o program, którego celami są:

- zmniejszenie ilości spożywanego alkoholu przez młodzież;
- zmniejszenie ilości nowych przypadków uzależnień;
- podniesienie kwalifikacji osób pracujących w dziedzinie profilaktyki;
- rozwijanie szkolnych i środowiskowych programów profilaktycznych;
- współpraca z instytucjami służącymi rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- wspieranie imprez profilaktycznych;
- wspieranie wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych problemem alkoholizmu;
- kontrola rynku napojów alkoholowych, zwłaszcza w kontekście przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych stanowi integralny załącznik Strategii aktualizowany corocznie.

Punkt Konsultacyjno - Informacyjny ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych współpracuje z różnymi instytucjami zajmującymi się problematyką uzależnień i pełni rolę pomostu łączącego mieszkańców gminy z zakładami leczenia odwykowego. Dostarcza również informacji o możliwości podejmowania profesjonalnej terapii, motywuje i kieruje do leczenia, udziela wsparcia i pomocy psychospołecznej osobom po zakończeniu terapii odwykowej i ich rodzinom.

W 2008 r. z działalności Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego skorzystało 260 osób. Do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wpłynęło 14 wniosków o leczenie odwykowe. Osiem z nich zostało skierowane do III Wydział Sądu Rodzinnego i Nieletnich w Kraśniku o leczenie odwykowe. W 2009 roku z Punktu skorzystało zaś 273 osoby, a do GKRPA wpłynęło 19 wniosków o leczenie odwykowe,

w tym 2 wnioski skierowano do Sądu. W 2010 roku zanotowano spadek osób zgłaszających się po pomoc do Punktu Konsultacyjno- Informacyjnego – zgłosiło się 196 osób. Do GKRPA wpłynęło 8 wniosków na leczenie odwykowe i tylko 1 skierowano do Sądu.

Zjawisko narkomanii pojawiło się stosunkowo niedawno.

Termin narkomania określa stan uzależnienia od środków odurzających. Pojęcie to ma szerokie znaczenie, obejmuje nie tylko nałogowe używanie narkotyków, ale także stosowanie wszelkich środków wywołujących euforię odurzającą. Nałogowe odurzanie się narkotykami jest groźne dla zdrowia i życia (nadużywanie silnych środków narkotycznych prowadzi do śmierci, samobójstw na skutek przyjmowania różnych substancji), oraz dla społeczeństwa (rozboje, rabunki kradzieże mające na celu zdobycie pieniędzy na zaspokojenie głodu narkotycznego).

Problem narkomanii dotyczy przede wszystkim ludzi młodych. Nie ma w zasadzie możliwości pełnej oceny zasięgu zjawiska narkomanii na podstawie oficjalnych statystyk. Dane nie oddają skali rzeczywistego zagrożenia. Działania GKRPA obejmują również przeciwdziałanie narkomanii, działania zawarte są w Gminnym Programie Przeciwdziałania Narkomani.

Cele programu to:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnianych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- udzielanie rodzinom, w którym występuje problem narkomanii pomocy psychospołecznej, prawnej i socjalnej;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej zakresie rozwiązywania problemów narkomani, w szczególności dla dzieci i młodzieży;
- wdrażanie profilaktyki rodzinnej skierowanej do rodziców;
- wspomaganie działalności szkół, instytucji i stowarzyszeń służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- nadzór nad uprawą roślin zawierających substancje, których używanie może doprowadzać do narkomanii. Gminny Programu Przeciwdziałania Narkomanii stanowi załącznik do Strategii, który jest aktualizowany corocznie.

3.3. Przemoc w rodzinie

Rodzina jest podstawowym elementem struktury społecznej. Jest ona niepowtarzalnym środowiskiem kształtującym osobowość, poglądy, styl życia, system norm i wartości. Ważną rolę w rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy członkami rodziny, oparte na miłości i zrozumieniu.

W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Relacje wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w społeczeństwie i dotyczy rodzin o różnym statusie społecznym.

Przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej, a stosowana przez osoby najbliższe rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe, dając o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej.

Mówiąc o zjawisku przemocy oraz sposobach jej przeciwdziałania, a także pomocy ofiarom i sprawcom, konieczne jest na wstępie zdefiniowanie najważniejszych pojęć związanych z tym tematem. W słowniku języka polskiego przemoc jest zdefiniowana jako: *fizyczna przewaga wykorzystana do czynów bezprawnych dokonana na kimś, narzucona bezprawnie władza, panowanie.*

Według definicji zawartej w art. 2 pkt. 2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) przemoc w rodzinie – zwana także potocznie przemocą domową, to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie działań koniecznych do ochrony zdrowia i życia, naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, osoba pozostająca we wspólnym pożyciu), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, narażające te osoby w szczególności na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonuje się przy pomocy różnych instrumentów:

- Przemoc fizyczna - popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy, itp.
- Przemoc psychiczna - wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, nękanie, brak szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb, itp.
- Przemoc seksualna - wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety i mężczyzny, itp.
- Przemoc ekonomiczna - odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych materialnych potrzeb rodziny, itp.

Ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety oraz dzieci do lat 13. Natomiast sprawcami przemocy są głównie mężczyźni będący często pod wpływem alkoholu. Prawdopodobieństwo wystąpienia aktów przemocy w rodzinach alkoholowych jest ponad dwukrotnie większe niż w pozostałych.

Stosowanie przemocy prowadzi do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji, chorób związanych ze stresem. Szczególnie dramatyczne konsekwencje przemocy zauważa się u dzieci. Powoduje ona, bowiem w ich psychice nieodwracalne skutki, które mogą dać znać o sobie w życiu dorosłym.

Konieczne jest podjęcie działań zmierzających w kierunku edukacji społecznej dostarczającej wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z tym problemem. Niezbędne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy interwencyjnej i terapeutycznej

zarówno sprawcom jak i ofiarom przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem krzywdzonych dzieci.

Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Gościeradowie w roku 2007 przeprowadzili 6 interwencji kryzysowych w przypadkach przemocy w rodzinie. Z danych z roku 2008 wynika, że nie było interwencji kryzysowych na terenie Gminy, także w roku 2009 i 2010 także nie odnotowano sytuacji kryzysowych analizowanych przez pracowników socjalnych. Pracownicy OPS posiadając wiedzę na temat przemocy w rodzinie rozpoczynają działania zmierzające do pomocy ofiarom przemocy. Czynności te kończą się na doniesieniach oraz pracy socjalnej, bo ofiary wycofują się z dalszego kontynuowania działań gdyż najczęściej rodzina się godzi, przebacza sobie i nie chce rozgłosu oraz konsekwencji karnych. Uruchomienie procedury „Niebieskiej karty” zmusza ofiarę do bycia wytrwałym w dążeniu do celu, czyli ukarania sprawcy, w praktyce jednak jest inaczej.

Zjawisko przemocy w rodzinie wg danych wykazanych przez Komisariat Policji w Gościeradowie.

RODZAJ PROBLEMU		
	2009	2010
Interwencje domowe związane z przemocą w rodzinie: <i>w tym interwencje, w których sprawcami były osoby pod wpływem alkoholu</i>	47	56
Ilość postępowań wszczętych z powodu znęcania się fizycznego lub psychicznego nad rodziną	5	7
Ilość założonych „Niebieskich kart”	8	20

Statystyki pokazują, że problem przemocy domowej na terenie Gminy Gościeradów ma tendencję rosnącą, a interwencje domowe z tym związane stanowią jeden z licznych powodów interwencji policyjnych. Ośrodek Pomocy Społecznej w Gościeradowie realizuje

zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w różnych jej formach, stale współpracuje z Policją, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii, szkołami, placówkami służby zdrowia działającymi na terenie gminy oraz Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Gościeradowie.

Gminny Zespół Interdyscyplinarny został powołany przez Wójta Gminy Gościeradów Zarządzeniem nr 15/2011 z dnia 1 kwietnia 2011r. Do współpracy powołano przedstawicieli różnych podmiotów działających na terenie gminy Gościeradów.

Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Głównym jego zadaniem jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek, których przedstawiciele wchodzi w skład zespołu oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach, i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

3.4. Problem osób starszych

Starość - inaczej proces starzenia się – to stopniowe, wraz z wiekiem, zmniejszenie się aktywności biologicznej organizmu i stopniowe zmniejszenie rezerwy czynnościowej narządów, które zmniejszają możliwość zachowania równowagi wewnątrzustrojowej. Jest to proces ciągły i nieodwracalny. Starzenie się ma duże znaczenie indywidualne i społeczne, ponieważ zbliża człowieka do okresu starości. Granice starości są bardzo płynne, a sam proces starzenia się przebiega etapami. Najpierw jest etap starzenia się społecznego, dopiero

później następuje starzenie fizyczne. Starzenie zależy od sposobu i warunków życia. Odmienne przebiegało u mężczyzn i kobiet, inaczej na wsi i w mieście.

Wyodrębnia się cztery okresy starości:

- 60-69 lat - wiek początkowej starości;
- 70-74 lata - wiek przejściowy między początkową starością a wiekiem ograniczonej sprawności fizycznej i umysłowej;
- 75-84 lata - wiek zaawansowanej starości;
- 85 lat i więcej - niedołączna starość.

Za podstawowe cechy starości uważa się znaczny spadek zdolności adaptacyjnych człowieka w wymiarze biologicznym, psychospołecznym, postępujące ograniczenie samodzielności życiowej oraz stopniowe nasilenie się zależności od otoczenia. Natomiast do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć samotność, chorobę, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności. Wraz z wiekiem zmieniają się również potrzeby ludzi starszych, a także siła, możliwości i sposoby ich zaspokajania.

Osoby starsze boją się nie tylko chorób i niepełnosprawności, ale także osamotnienia i nietolerancji, gdyż w dzisiejszych czasach panuje kult młodości. Wiadomym jest, że wraz z wiekiem człowiek słabnie. Ma to swój negatywny skutek nie tylko dla osoby starzejącej się. Jest to dla niej samej zagrożenie ze względu na osoby i przedmioty ją otaczające, gdyż może ona stać się potencjalną ofiarą napaści, kradzieży, itp. oraz nie radzić sobie z niektórymi czynnościami wymagającymi użycia większej siły. Starość jest okresem trudnym, człowiek musi zostać do niej odpowiednio przygotowany. Na to, jak jest ten okres przeżywany, mają wpływ różne czynniki zarówno indywidualne, w tym genetyczne, jak i społeczne. Ludzie starsi stają się coraz mniej sprawni, coraz więcej chorują. Powszechne przygotowanie się do starości stanowi nowe wyzwanie dla współczesnych społeczeństw. Zasadnicze znaczenie w procesie edukacji dla dobrego przeżywania starości ma motywowanie ludzi do aktywności: tak fizycznej, jak i intelektualnej. Starość to naturalny nieuchronny etap życia, który należy przejść z godnością, zaakceptować te zmiany w życiu i uczynić starość pogodną i satysfakcjonującą. Rolą samorządu jest stworzenie przestrzeni przyjaznej seniorom i warunków rozwoju inicjatyw dedykowanych osobom starszym. Potrzebują oni wsparcia w postaci zagospodarowania czasu wolnego. Jest w nich potencjał, chęć aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej. Trudny jest los osób starszych - samotnych na

wsi. Ci którzy żyją z rodzinami, dziećmi mają możliwość spokojnego spędzania czasu, są zadbani, bezpieczni. Gorzej żyje się osobom starszym, samotnym, samotnie zamieszkałym. W stosunku do nich muszą być i są podejmowane działania skierowane na doskonalenie usług opiekuńczych, pomocy sąsiedzkiej, aby w razie choroby, gdy potrzebują pomocy mieli zapewnione usługi. Tak jest w naszej gminie. Wszyscy potrzebujący mają zapewnioną pomoc usługową wpływającą na poprawę jakości życia, bądź miejsce w placówce zapewniającej całodobowe przebywanie - Domu Pomocy Społecznej.

Starość ma różne oblicza. Seniorzy stanowią niejednorodną grupę. Są wśród nich osoby niepełnosprawne, samotne, żyjące ze skromnej emerytury, renty, które wymagają wsparcia ze strony samorządu, pomocy społecznej. Myślenie o pomocy seniorom to ocena warunków dobrej starości, samopomoc, pomoc sąsiedzka, solidarność wewnątrzpokoleniowa. Przejawem tych działań są spotkania seniorów z terenu naszej gminy w ramach Klubu Seniora działającego nieformalnie w naszej gminie. Seniorzy spotykają się cyklicznie, raz w miesiącu i sami organizują sobie czas. Dużym wyzwaniem dla organizacji pozarządowych działających na terenie naszej gminy, jest zajęcie się profesjonalną organizacją czasu tych osób. Dotychczas skierowane działania do grupy seniorów, w postaci projektów integracyjnych, imprez okolicznościowych, pokazały dużą potrzebę aktywności w dziedzinach integracji międzypokoleniowych, nabycia umiejętności korzystania z nowych technologii: telefon komórkowy, komputer, Internet, aparaty cyfrowe. Kluczem do wiecznej młodości jest ciągła aktywność. Można robić to indywidualnie, realizować się w działalności społecznej, czy wolontariacie. Wśród osób starszych trzeba umacniać potrzebę dbania o siebie, zarówno w sferze swojej kondycji fizycznej, zdrowia, ale także intelektualnej i społecznej, dbać o rozwój osobisty, pielęgnować kontakty towarzyskie i swoje pasję. Seniorzy chętnie skorzystali by z kursów komputerowych, językowych, tańca dostosowanych do możliwości osób starszych. Korzystne jest również zapewnienie możliwości korzystania z bezpłatnych porad dietetyka, kosmetycznych, finansowych, ubezpieczeniowych, konsultacji fizjoterapeutycznych, lekarskich i pielęgniarских. Przy efektywnej współpracy instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych możliwe jest wzbogacenie oferowanej pomocy, która ułatwi osobom starszym codzienne życie. W miarę przybywania lat potrzeby człowieka się zmieniają, gdyż zmienia się perspektywa życiowa. Z jednej strony ogromnej wagi nabierają banalne sprawy dnia codziennego, z którymi starszy człowiek boryka się z coraz większymi trudnościami na skutek postępującej słabości własnego organizmu, a z drugiej strony ambicje i motywacje, które kierowały zachowaniem i dążeniami w latach

wcześniejszych, odchodzą powoli w cień. Pojawia się refleksja dotycząca przeszłości. Coraz częściej myśli się o przyszłości i końcu własnego życia. Pojawiają się smutek i strach. Ludzi w podeszłym wieku jest w Polsce coraz więcej. Najczęściej są oni pozostawieni sami sobie. Wielu z nich nie wie gdzie szukać pomocy i jak upomnieć się o swoje prawa. Ludzie w starszym wieku wymagają specyficznych form pomocy, których celem jest jak najdłuższe utrzymanie ich we własnym środowisku rodzinnym i sąsiedzkim.

3.5. Problem niepełnosprawności

Wyróżnia się kilka definicji niepełnosprawności, jedna z nich zawiera się w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych: niepełnosprawną jest osoba, której stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności wykonywanie pracy zawodowej. Ustawa wyróżnia trzy stopnie niepełnosprawności: znaczny, umiarkowany i lekki.

Inną definicją, która jest stosowana dla celów rentowych i ubezpieczeniowych, jest definicja określona w ustawie o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym. Tutaj niepełnosprawność opiera się o kryterium zawodowym i wg tej definicji niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy, natomiast częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnie z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Osobą niepełnosprawną jest osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoba, która takiego orzeczenia nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonaniu czynności podstawowych do swojego wieku (zabawa, praca, samoobsługa). Osoby niepełnosprawne prawne, to osoby, które posiadają orzeczenia, ale odczuwają całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonania czynności podstawowych.

Kryterium prawnym zakwalifikowania danej osoby do zbiorowości osób niepełnosprawnych jest posiadanie przez tą osobę aktualnego orzeczenia wydanego przez

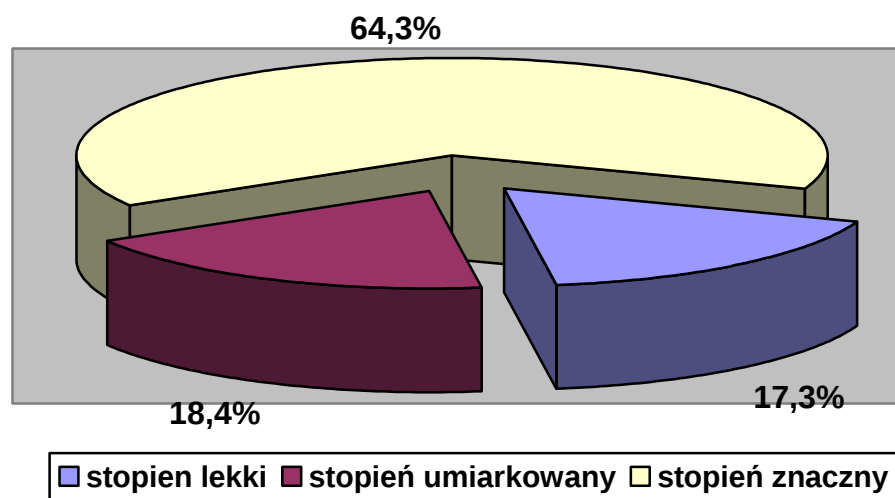
odpowiedni organ orzekający dla osób w wieku 16 lat i więcej, bądź uprawnienia do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego dla dzieci poniżej 16 roku życia.

Dotknięcie niepełnosprawnością stanowi sytuację kryzysową, która wymaga odpowiedniego systemu interwencji, stwarzającej dla osoby niepełnosprawnej i jej opiekunów możliwość skorzystania z efektywnego systemu wsparcia, wypracowania warunków sprzyjających aktywizacji zawodowej i społecznej osoby niepełnosprawnej.

Niepełnosprawności nie można usunąć, zlikwidować czy pozbyć się. Skutki niepełnosprawności można w znacznym stopniu przezwyciężyć, złagodzić lub wyeliminować. W procesie rehabilitacji wobec choroby czy niepełnosprawności należy stosować zasadę interwencji. Udzielenie pomocy powinno mieć charakter indywidualny i winno być dokładnie dopasowane do potrzeb osoby niepełnosprawnej lub zagrożonej niepełnosprawnością. Nowoczesne rozumienie rehabilitacji zakłada jak najlepszą współpracę pomiędzy instytucjami i grupami odpowiedzialnymi za wieloetapowy i wielopłaszczyznowy proces rehabilitacji, gdyż samodzielne uporanie się z nią nie jest możliwe.

Niwelowanie negatywnych skutków wynikających ze stanu zdrowia oraz integracja tych środowisk ze społecznością lokalną to zadanie pracowników socjalnych jako animatorów życia społecznego.

Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej na terenie gminy mieszka 168 osób z orzeczeniem o niepełnosprawności, co stanowi 2,25% ogółu mieszkańców. Wśród niepełnosprawnych gminy Gościeradów najliczniejszą grupę stanowią osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności – 108 osób (64,3%). Z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności jest 31 osób (18,4%), a osób z lekkim jest ich 29 (17,3 %).

Na terenie Gminy Gościeradów prowadzone są specjalistyczne warsztaty terapii zajęciowej dla 30 osób niepełnosprawnych ze środowiska. Terapia prowadzona jest w następujących pracowniach tematycznych:

- plastycznej,
- rozwijania umiejętności, samoobsługi i prostych czynności pielęgnacyjnych,
- informatyczno- poligraficznej,
- krawieckiej,
- tkackiej,
- stolarskiej.

Głównym zadaniem Warsztatów Terapii Zajęciowej jest prowadzenie rehabilitacji zawodowej, społecznej i usprawniającej. W celu realizacji tych zadań prowadzone są działania z zakresu:

1. Ogólnego usprawnienia - jest to rehabilitacja lecznicza, usprawniająca, ruchowa;
2. Rozwijania umiejętności życia codziennego;
3. Przygotowania do życia w środowisku społecznym;
4. Rozwijanie psychofizycznej sprawności niezbędnej w pracy;
5. Rozwijanie umiejętności zawodowych.

Opiekę nad dziećmi i młodzieżą niepełnosprawną sprawuje Dom Pomocy Społecznej im. hr. Eligiusza Suchodolskiego w Gościeradowie. W placówce obecnie mieszka na stałe 65 osób w wieku od 5 do 40 lat. Większość wymaga całodobowej opieki i zapewnienia usług opiekuńczo - wychowawczych. Wychowankowie domu to osoby z niepełnosprawnością intelektualną w różnym stopniu, z zaburzeniami psychicznymi, z niepełnosprawnością fizyczną, z chorobami współistniejącymi tj.: padaczka, mózgowe porażenie dziecięce, ślepotą, niemowa, zespół Downa.

Dom Pomocy Społecznej oferuje wychowankom usługi terapeutyczne, rehabilitacyjne, medyczne, edukacyjne oraz psychologiczne. Zapewnia całodobową opiekę, wyżywienie, usługi pralnicze i transportowe.

W Gminie Gościeradów aktywną działalność prowadzi również Stowarzyszenie Wspomagania Osób Niepełnosprawnych „Res sacra miser”. Celem działania Stowarzyszenia jest wielostronna pomoc osobom niepełnosprawnym, ich rodzinom, opiekunom. Organizowanie imprez integracyjnych, sportowych, rekreacyjnych i wyjazdów krajoznawczych, które pomogą wyjść osobom niepełnosprawnym, chorym i ubogim z izolacji społecznej. Stowarzyszenie stara się integrować osoby niepełnosprawne ze społecznością

lokalną i poza lokalną. Przy stowarzyszeniu został utworzony zakład opieki zdrowotnej NZOZ „MEDOP”. Placówka prowadzi rehabilitację leczniczą i usprawniającą na podstawie umowy z NFZ o/Lublin. Poważnym problemem jest wychowywanie dziecka niepełnosprawnego, zwłaszcza na wsi. Aktualnie świadczenie pielęgnacyjne jest wypłacane 15 osobom. Osoby wychowujące dziecko niepełnosprawne posiadają niską samoocenę, nie mają woli walki, ani siły przebicia, nie wierzą we własne możliwości, są pasywni życiowo, czują się wyizolowani społecznie, żyją w poczuciu krzywdy i niesprawiedliwości społecznej. Takie osoby pozbawione możliwości uczestnictwa w życiu społecznym, mają utrudniony dostęp do korzystania z dóbr kultury, wypoczynku. Taka rodzina sama bez pomocy nie jest w stanie wypełniać swoich zadań, zatem należy jej pomóc w odzyskaniu zdolności do prawidłowego funkcjonowania i integrowania się ze środowiskiem. W gminie Gościeradów infrastruktura instytucji pomocy osobom niepełnosprawnym jest dość rozwinięta. Funkcjonuje klasa integracyjna w ZS w Księżomierzu, Warsztaty Terapii Zajęciowej, mieszkańcy mają dostęp także do Środowiskowych Domów Samopomocy oraz Domów Pomocy Społecznej. Zaplecze instytucjonalne wymaga jednak wsparcia instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych, ponieważ konieczne jest objęcie pomocą nie tylko osób niepełnosprawnych, ale także ich rodzin i najbliższego środowiska.

3.6. Opieka nad dzieckiem i rodziną

Kwestia rodziny i dziecka stanowią zasadniczy przedmiot zainteresowania polityki społecznej. Działalność na rzecz rodzin dotyczy wyrównania pomiędzy nimi nieuzasadnionych i niezawinionych różnic socjalnych, tworzenia im równych szans oraz asekurowania w obliczu ryzyka życiowego. Działania podejmowane na rzecz dzieci mają przede wszystkim na celu ochronę ich praw, wyrównywanie szans życiowych poprzez ułatwianie dostępu do oświaty, służby zdrowia i wypoczynku oraz zapewnienie im ochrony w obliczu zagrożenia.

Istnieje wiele definicji rodziny. Najogólniej określa się ją jako podstawową komórkę społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia. Elementem wyróżniającym rodzinę jest wspólnota mieszkaniowa, tworząca najczęściej jedno gospodarstwo domowe, które może obejmować dwa, a nawet trzy pokolenia. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość

biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Ogólnie rzecz ujmując, rodzinę charakteryzuje współwystępowanie takich elementów, jak: wspólne zamieszkanie członków, wspólne nazwisko, wspólna własność oraz wspólna kultura duchowa.

Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokojenie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Każda rodzina tworzy własną, niepowtarzalną atmosferę życia domowego, na którą wpływają między innymi: stosunki wzajemne między małżonkami, miłość rodzicielska do dzieci, codzienne zachowania członków rodziny, kultywowanie tradycji, a także służba uznawanym wartościom. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży w drodze nieuświadomionego często przekazywania wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość rodziców oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

Dziecko, podobnie jak rodzina, nie posiada jednoznacznej definicji. Według Kodeksu cywilnego to osoba, która nie ukończyła 18 lat i nie uzyskała pełnej zdolności do czynności prawnych. W Kodeksie karnym osobę do ukończenia 17. roku życia uważa się za nieletnią. Dzieci do 13. roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat.

Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18. roku życia (jedynie odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletniości, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

We wszystkich szkołach na terenie gminy prowadzone jest dożywianie uczniów. Na ogólną liczbę 773 uczniów uczęszczających do szkół z dożywiania w ramach wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” korzysta 543 uczniów.

Istotną funkcją szkół jest prowadzenie świetlic oraz organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla uczniów, szczególnie tych ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz z rodzin zagrożonych problemami i dysfunkcjami. W gminie Gościeradów funkcjonują instytucje i placówki, których działalność skierowana jest do dzieci i młodzieży. Spełniają one rolę edukacyjną, opiekuńczą, wychowawczą i kulturalną.

Działalność Gminnego Ośrodka Kultury skierowana do dzieci, młodzieży i dorosłych

1. Rozwijanie indywidualnych zainteresowań i zdolności dzieci i młodzieży.
2. Indywidualna nauka gry na instrumentach klawiszowych – pianinie oraz gitarze, perkusji, akordeonie.
3. Indywidualna nauka gry na instrumentach dętych.
4. Podtrzymywanie amatorskiego ruchu artystycznego i folkloru ludowego – zespoły ludowe Księżomierz – Suchodoły, prowadzenie kapeli ludowej, prowadzenie orkiestry dętej.
5. Zajęcia wokalne.
6. Zajęcia taneczne dla dzieci.
7. Prowadzenie zespołów wokalnie – instrumentalnych.
8. Organizacja wystaw i wernisaży.
9. Organizowanie uroczystości z okazji rocznic państwowych oraz imprez środowiskowych i innych imprez kulturalnych dla społeczności lokalnej, uczestnictwo w konkursach, przeglądach na różnych szczeblach oraz przygotowywanie uczestników do tych imprez.
10. Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży wakacyjnych oraz w czasie ferii zimowych.
11. Organizacja wyjazdów.

**Działalność Gminnej Biblioteki Publicznej w Gościeradowie skierowane do dzieci
i młodzieży:**

1. Gromadzenie i wypożyczanie księgozbioru dostosowanego do potrzeb dzieci i młodzieży z podziałem na poziomy i kategorie tematyczne.
2. Gromadzenie i wypożyczanie dokumentów audiowizualnych (filmów, teatrów telewizji i książek mówionych).
3. Prenumerowanie i wypożyczanie czasopism dla różnych grup wiekowych dla dzieci i młodzieży: „Kubuś Puchatek”, „Kumpel”, „Victor Junior”, „Victor Gimnazjalista”, „Cogito”, oraz czasopism odpowiadających różnym zainteresowaniom młodzieży: „Focus. Poznać i zrozumieć świat”, „Logo”, „Men`s Health” (edycja polska), „Oliwia”, „Wiadomości wędkarskie”, itp.
4. Udostępnianie komputerów z możliwością korzystania z Internetu dla użytkowników kawiarenki internetowej, z których większość to młodzież i dzieci.
5. Współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych: organizowanie spotkań autorskich z elementami profilaktyki uzależnień, udostępnianie materiałów informacyjnych dla dzieci i młodzieży odwiedzających bibliotekę i kawiarenkę internetową (foldery, ulotki).
6. Organizowanie konkursów czytelniczych, literackich i plastycznych.
7. Organizowanie spotkań i warsztatów z autorami książek dla dzieci i młodzieży, słynnymi podróżnikami, artystami, dziennikarzami i innymi ciekawymi ludźmi.
8. Prowadzenie lekcji bibliotecznych.
9. Współpraca w organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży.
10. Organizowanie etapu gminnego Festiwalu Dziecięcej Radości.
11. Cykliczny udział w ogólnopolskiej akcji „Cała Polska czyta dzieciom”.
12. Współpraca ze Stowarzyszeniem Promocji i Rozwoju Gminy Gościeradów w celu pozyskiwania środków finansowych na realizację działań skierowanych do dzieci i młodzieży.
13. Współpraca ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Gościeradowa w organizacji konferencji naukowych dotyczących m. In. Historii okolic, na które zapraszana jest młodzież szkolna.

Działalność szkół prowadzonych przez Gminę Gościeradów w zakresie realizacji zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży:

1. Zespół Placówek Oświatowych im. Jana Pawła II w Gościeradowie

Funkcjonowały następujące formy zajęć pozalekcyjnych:

1. Kółko matematyczne.
2. Kółko regionalne.
3. Kółko ortograficzne.
4. Kółko ekologiczne.
5. Kółko przyrodnicze.
6. Kółko historyczne.
7. Kółko teatralne.
8. Kółko plastyczne.
9. Kółko „Mały technik”.
10. Zajęcia z języka angielskiego.
11. Zajęcia z języka niemieckiego.
12. Zajęcia sportowo-rekreacyjne.
13. SKS.
14. UKS.
15. Gimnastyka korekcyjna.

Zajęcia: Dobrze czytam, piszę i liczę.

Kluby: Klub miłośników książki; Klub miłośników języka angielskiego.

Ponadto w szkole działały organizacje społeczne takie jak:

1. Uczniowski Samorząd.
2. Mały Uczniowski Samorząd.
3. LOP.
4. PCK.
5. Kółko zdrowotne.

2. Zespół Szkół im. Józefa Twaroga w Księżomierzu

Funkcjonowały następujące formy zajęć pozalekcyjnych:

1. Kółko informatyczne.
2. Kółko wokalne.
3. Kółko biblioteczne.
4. Kółko najmłodszego anglisty.
5. Kółko zainteresowań historią.
6. Kółko teatralne.
7. Kółko językowe.
8. Szkolne Koło Sportowe.
9. Kółko czytelnicze.

3. Zespół Szkół im. Janiny Wierchowskiej w Liśniku Dużym

Funkcjonowały następujące formy zajęć pozalekcyjnych:

1. Zajęcia komputerowe.
2. Koło z języka angielskiego.
3. Zajęcia wyrównawcze z języka niemieckiego.
4. Zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze.
5. Wyrównywanie wiedzy z geografii.
6. Koło historyczne.
7. Koło biologiczne.
8. SKS.
9. Koło artystyczne.
10. Zajęcia korekcyjno – wyrównawcze.
11. Gimnastyka korekcyjno – kompensacyjna.
12. Zajęcia matematyczne dla dzieci zdolnych.

4. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Karola Konopki w Szczecynie

Funkcjonowały następujące formy zajęć pozalekcyjnych:

1. Kółko muzyczne.
2. Kółko teatralne.
3. Kółko plastyczne.
4. SKS.
5. Zespoły wyrównywania wiedzy.
6. Zajęcia z języka angielskiego.
7. Zajęcia z matematyki.
8. Zajęcia z informatyki.
9. Zajęcia z przyrody.
10. Zajęcia z języka polskiego.

5. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Mniszku

1. Zespół dydaktyczno – wyrównawczy.
2. Kółko teatralne.
3. Zajęcia komputerowe.
4. Kółko dziennikarskie.
5. Gimnastyka korekcyjna.
6. Kółko plastyczne.
7. Kółko matematyczno – przyrodnicze.
8. Kółko matematyczne.
9. Spotkania z książką.
10. Zajęcia z języka angielskiego.
11. SKS.

4. Analiza SWOT

Gmina stanowi pewien układ uwarunkowań społeczno- gospodarczych. Głównym narzędziem do badania i oceny tych uwarunkowań jest analiza SWOT. Jest to metoda, dzięki której w oparciu o diagnozę stanu problemów zasobów badanym obszarze, można określić wewnętrzne i zewnętrzne czynniki jego rozwoju. Oparta jest na prostym schemacie klasyfikacyjnym, pozwalającym zdefiniować priorytety szczegółowe strategii działania na podstawie relacji zachodzących pomiędzy poszczególnymi czynnikami, które dzielimy na:

1. wewnętrzne pozytywne- mocne strony (*Strengths*)
2. wewnętrzne negatywne- słabe strony (*Weaknesses*)
3. zewnętrzne pozytywne- szanse (*Opportunities*)
4. zewnętrznie negatywne- zagrożenia (*Threats*)

Mocne strony:

1. Dobra współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Kraśniku.
2. Możliwość uczestnictwa w szkoleniach zawodowych dla osób niepracujących.
3. Możliwość podjęcia sezonowej pracy dorywczej.
4. Funkcjonowanie Komisji ds. uzależnień i ochrony zdrowia.
5. Dobra współpraca z Powiatową Poradnią Uzależnień w Kraśniku.
6. Możliwość korzystania z porad punktu konsultacyjno-informacyjnego prowadzonego przez psychoterapeutę.
7. Prowadzenie działalności profilaktyczno-edukacyjnej w szkołach
8. Kontrola sprzedaży napojów alkoholowych.
9. Działalność Świetlicy socjoterapeutycznej w ramach projektu SOS w Księżomierzu.
10. Realizacja programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
11. Dobra współpraca z policją.

12. Funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej i Domu Pomocy Społecznej na terenie gminy.
13. Dostęp do rehabilitacji leczniczej i usprawniającej.
14. Dobra współpraca ze Środowiskowym Domem Samopomocy w Annopolu.
15. Klasa integracyjna w ZS w Księżomierzu, kształcenie dzieci i młodzieży w Specjalnych Ośrodkach Szkolno-Wychowawczych w Olbieńcu, Kraśniku i Dębnie.
16. Wsparcie finansowe dla osób sprawujących opiekę nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności.
17. Dobre warunki kształcenia dzieci w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach.
18. Realizacja programu rządowego „Wieloletni program w zakresie dożywiania”.
19. Organizowanie wypoczynku letniego i zimowego przez szkoły i OPS.
20. Pełnienie przez szkoły funkcji kulturotwórczych.
21. Organizowanie usług opiekuńczych.
22. Oferty dla osób starszych w ramach Klubu Seniora.
23. Powszechny dostęp do placówek podstawowej opieki zdrowotnej.
24. Dobrze rozpoznane środowisko społeczne, wykwalifikowana kadra OPS.
25. Sprawnie i skutecznie działający samorząd.
26. Realizacja projektów unijnych systemowych i konkursowych.
27. Współpraca z PCPR, PFRON.
28. Dostateczna dostępność do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

Słabe strony:

1. Brak ofert pracy poza rolnictwem.
2. Niewystarczająca ilość zakładów pracy na terenie gminy.
3. Wysoka stopa bezrobocia.
4. Bezrobocie ukryte.
5. Brak Klubu Integracji dla osób pozostających bez pracy.
6. Łatwy dostęp do napojów alkoholowych.
7. Wzrost liczby osób zagrożonych uzależnieniami.
8. Brak Klubu AA na terenie gminy jako formy wsparcia.
9. Niewystarczająca ilość świetlic socjoterapeutycznych.
10. Niewystarczające środki na realizację działań profilaktycznych.
11. Utrudniony dostęp do specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, prawnego.
12. Mała skuteczność procedur prawnych w stosunku do ofiar przemocy w rodzinie.
13. Bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych.
14. Utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów.
15. Brak ofert pracy dla osób niepełnosprawnych.
16. Izolacja społeczna osób niepełnosprawnych.
17. Niewystarczająca ilość środków PFRON dla niepełnosprawnych.
18. Brak klubu wsparcia dla osób niepełnosprawnych na poziomie gminy.
19. Brak mieszkań socjalnych na terenie gminy.
20. Narastające sieroctwo społeczne.
21. Niewystarczająca współpraca między instytucjami zajmującymi się szeroko pojętym problemem rodzin.

22. Prawne bariery w działalności Klubu Seniora.
23. Wzrost liczby osób starszych, samotnych i samotnie zamieszkałych.
24. Rozluźnienie więzi rodzinnych.
25. Brak integracji międzypokoleniowej.
26. Brak wolontariatu na terenie gminy

Szanse:

Szansą dla rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy jest wzrost stopnia aktywności społecznej wśród ludzi młodych. Duża grupa osób aktywnie poszukujących pracy, coraz większa grupa osób uzyskujących wyższe wykształcenie, wzrost rozwoju przedsiębiorczości oraz możliwości korzystania ze środków Unii Europejskiej w ramach EFS stają się czynnikami mobilizującymi do poszukiwania nowych możliwości podejmowania pracy, osiągania większych dochodów, poprawy jakości życia oraz zwiększonej konsumpcji. Zarysowuje się również wzrost nawiązywania współpracy między instytucjami, co z kolei jest mechanizmem przyczyniającym się do wzrostu gospodarczego regionu.

Zagrożenia:

Największymi zagrożeniami staje się postępujące ubożenie społeczeństwa, zastój na rynku pracy i niewystarczające środki finansowe na pomoc społeczną. Działania zmierzające do poprawy sytuacji osób zagrożonych bezrobociem, ubóstwem oraz osób niepełnosprawnych prowadzone są przez różne organizacje i instytucje w sposób mało zintegrowany.

Zagrożenia dotyczą również:

- 1) niewystarczających środków finansowych na skuteczną realizację polityki społecznej,
- 2) stopniowego upadku mniejszych gospodarstw rolnych,
- 3) migracji młodych wykształconych ludzi do miast i zagranicę,
- 4) wzrostu przemocy,

- 5) szerzącego się alkoholizmu,
- 6) utrzymującego się bezrobocia,
- 7) postępującego procesu ubożenia społeczeństwa,
- 8) marginalizację środowiska wiejskiego.

5. Misja i cele strategiczne

Misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gościeradów:

Gmina Gościeradów dąży do integracji społecznej, poprawy warunków życia mieszkańców gminy oraz eliminacji negatywnych zjawisk społecznych przy współpracy z partnerami lokalnymi.

1. Cele strategiczne:

I. Integracja i aktywizacja społeczności lokalnej.

1.Kierunki działań:

- 1.1. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 1.2. Rozwój środowiskowych form wsparcia.
- 1.3. Tworzenie infrastruktury dla młodzieży i osób starszych.
- 1.4. Zwiększenie dostępu do informacji i poradnictwa rodzinnego, prawnego, psychologicznego.
- 1.5. Rozwój form ekonomii społecznej w celu pobudzenia aktywizacji zawodowej

2. Wskaźniki realizacji:

- 2.1. Wzrost liczby mieszkańców objętych aktywizacją społeczną, edukacyjną, zawodową i zdrowotną.

- 2.2. Opracowanie i wdrożenie programu aktywności lokalnej dla środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- 2.3. Wzrost liczby świetlic realizujących programy socjoterapeutyczne zapewniające uczestnictwo młodzieży.
- 2.4. Utworzenie Klubu Seniora jako zorganizowanej formy spędzania czasu wolnego osób starszych.
- 2.5. Utworzenie punktu poradnictwa rodzinnego, prawnego, psychologicznego.
- 2.6. Wzrost świadomości z zakresu funkcjonowania ekonomii społecznej.
- 2.7. Utworzenie KIS jako wynik współpracy z PUP Kraśnik

3. Źródła finansowania

- 3.1. Środki EFS.
- 3.2. Budżet Gminy.
- 3.3. Budżet Państwa (dotacje)

II. Przeciwdziałanie zjawiskom patologicznym i dysfunkcjom w życiu społecznym mieszkańców gminy Gościeradów.

1. Kierunki działań

- 1.1. Przeciwdziałanie i profilaktyka uzależnień i współuzależnień.
- 1.2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i środowisku.
- 1.3. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży.

2. Wskaźniki realizacji

- 2.1. Realizacja Gminnego Programu profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- 2.2. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy w rodzinie.

- 2.3. Wzrost liczby organizowanych zajęć pozaszkolnych, pozalekcyjnych, w tym wyrównawczych.
- 2.4. Wzrost uczestnictwa dzieci i młodzieży w imprezach okolicznościowych.
- 2.5. Wzrost liczby dzieci i młodzieży objętych zorganizowanymi formami spędzania czasu wolnego.
- 2.6. Wzrost liczby dzieci i młodzieży uczestniczących w konkursach, olimpiadach, zawodach sportowych.

3. Źródła finansowania

- 3.1. Środki EFS.
- 3.2. Budżet Gminy.
- 3.3. Budżet Państwa (dotacje).

III. Partnerstwo lokalne na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w gminie Gościeradów

1. Kierunki działań:

- 1.1. Zwiększenie aktywności społeczeństwa lokalnego na rzecz rozwoju inicjatyw społecznych.
- 1.2. Aktywna współpraca z istniejącymi placówkami, instytucjami i organizacjami pozarządowymi i stwarzanie warunków ich rozwoju.
- 1.3. Współpraca z partnerami na rynku pracy w celu aktywizacji zawodowej i rozwoju zatrudnienia.

2. Wskaźniki realizacji

- 2.1. Wzrost aktywności istniejących organizacji pozarządowych z terenu gminy.
- 2.2. Wzrost partnerskich inicjatyw na rzecz mieszkańców.

- 2.3. Wzrost zaangażowania organizacji i instytucji w organizację imprez o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym.
- 2.4. Wzrost współpracy instytucji z terenu gminy z lokalnymi przedsiębiorcami w celu aktywizacji sportowej, zawodowej, kulturalnej i rozwoju zatrudnienia na terenie gminy.

3. Źródła finansowania

- 3.1. Budżet gminy.
- 3.2. Sponsorzy.
- 3.3. Środki EFS.

6. Monitoring strategii

Monitoring strategii jest to obserwacja realizacji celów strategicznych i realizacji programów operacyjnych wynikających z następnych faz programowania rozwoju. Monitoring realizacji strategii umożliwia: obserwację stanu zaawansowania projektów rozwojowych, umożliwiających aktualną identyfikację problemów w ich realizacji; ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację; weryfikację zgodności założonych celów i efektywności wykorzystania przeznaczonych na ich realizację środków; kontrolę postępu prac związanych z realizacją działań. Dlatego Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem określającym cele i działania w zakresie problematyki społecznej, wymagającym okresowej aktualizacji do zmian zachodzących w otoczeniu, jak i w samym społeczeństwie. Długookresowy charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej wymaga stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględnienia w strategii. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wymaga corocznej aktualizacji. Aktualizacja będzie przeprowadzana przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Gościeradowie z udziałem członków grup roboczych, którzy uczestniczyli w jej tworzeniu. Grupa ta może być poszerzona o nowe osoby. Podstawą skutecznego wdrażania strategii jest system informacji o zjawiskach i procesach społeczno-gospodarczych zachodzących na terenie gminy. Osiągając wytyczone w strategii cele należy systematycznie gromadzić informacje o efektach ich realizacji

i skuteczności zastosowanych instrumentów. Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji strategii są wyznaczone działania. Monitoring wybranych bądź wszystkich działań, powinien być dokonywany zawsze w sytuacji wprowadzenia nowych zadań do strategii oraz w każdym przypadku dokonywania aktualizacji strategii. Obliczenia i dane określone miernikami celów operacyjnych przygotowuje i przedstawia Radzie Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej.

Tabela do corocznej oceny (monitoringu) poszczególnych działań strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie Gościeradów.

Cele operacyjne	Działania	Miernik/ Wskaźnik	Rok						Podmiot odpowiedzialny
			2011	2012	2013	2014	2015	2016	

7. Źródła finansowania

Zidentyfikowane cele i działania w zakresie rozwiązywania problemów społecznych w gminie wymagają odpowiednich źródeł finansowania.

Źródłami są:

1. Środki finansowe pochodzące z budżetu gminy w zakresie finansowania zadań własnych gminy w zakresie pomocy społecznej oraz w innych obszarach ujętych w strategii.
2. Środki pochodzące z budżetu państwa na zadania zlecone gminie przez administrację rządową.
3. Fundusze PFRON.
4. Środki budżetu państwa jako dotacje na dofinansowanie zadań własnych gminy.
5. Europejski Fundusz Społeczny poprzez działania POKL.

Zakończenie

Przedstawiona wersja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gościeradów jest dokumentem, który zawiera ogólny opis rzeczywistości społecznej i rysujących się problemów społecznych. Wymieniony w strategii katalog problemów zawiera głównie te, które obserwuje się w społeczności gminy. Strategia jest dokumentem o charakterze ogólnym. Skupienie uwagi na wskazanych problemach jest sprawą istotną. Trudno jest jednak uszeregować katalog problemów ze względu na ich wagę i społeczne skutki. Każda dolegliwość społeczna wymaga wprowadzenia jak najlepszych i najszybszych rozwiązań nie tylko z powodu skutków, jakie wywołuje, ale również z uwagi na konieczność zapobiegania tworzenia się nowych problemów. Prawidłowością w życiu społecznym jest fakt, że nierozwiązany problem rodzi nowy problem, znacznie bardziej dotkliwy i trudniejszy do rozwiązania. Konieczne jest więc poszukiwanie różnych rozwiązań, dla różnych problemów, a kryterium prowadzącym do usystematyzowania kolejności działań może być przyjęta dostępność środków i metod działania. Za cel strategii przyjęto dążenia do integracji społecznej, poprawy warunków życia mieszkańców gminy oraz eliminacji negatywnych zjawisk społecznych. Kierunki zmierzające do realizacji tych celów obejmują wiele działań na rzecz poszczególnych kategorii społecznych zagrożonych problemami marginalizacji życia społecznego. Misja strategii może być osiągnięta jedynie przy zaangażowaniu wielu podmiotów mających wpływ na wybór metod i środków działania. Niezwykle ważną sprawą jest nawiązanie i utrzymanie współpracy pomiędzy wszystkimi podmiotami działającymi na płaszczyźnie życia społecznego. Dość istotne jest wspieranie drobnych, lokalnych inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz propagowania prawidłowych wzorców funkcjonowania społeczności lokalnej.